Donderdag 14 October 1943 DAGBLAD 60ste Jaargang, No 4029

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve s Zon. ags)
Abonnementsprijs voor het Staatsdeel
ƒ 1.50 per maand [Aruba ƒ 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers ƒ 0.10.

Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Redactie Tel. 1858.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij, tel. 1550.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.

Kantoor voor Redactie en Administratie Gebiedsdeel Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14. Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38
Kantoor voor Administratie Gebiedsdeel Bonaire:
M. L. BOOI. Bredestraat, Kralendijk.

Grote overwinning op de Japs.

Geallieerde luchtmacht vernielt 177 vijandelijke vliegtuigen en 120 vaartuigen te Rabaul.

Duitsland negeert Italiaanse oorlogsverklaring.

5e Leger steekt de Volturno over in nieuw offensief

Russen doorbreken Duitse linies bij Kiev, Gomel, Zaporozhe en Metropoli.

PAUS ZAL IN HET VATICAAN BLIJVEN.

John Colburn seint uit Stockholm: Berichten uit Italië delen mede, dat Zijne Heiligheid de Paus van plan is in Vaticaanstad te blijven zelfs ingeval Rome tot een slagveld zal worden gemaakt. De Paus heeft Zijn werkzaamheden als gewoon voortgezet, volgens deze onbevestigde berichten. En hoewel de Pauselijke Lijfwacht is versterkt, blijft de verdediging van het Vaticaan louter symbolisch, aangezien de schildwachten nooit hun geweren gebruiken. De berichten zeiden, dat de Duitsers drie divisies in Rome hebben en het „Vaticaan onder bescherming" hebben gesteld. De Duitse soldaten zijn evenwel niet binnen de Kerkelijke Staat gekomen en evenmin is een poging gewaagd om den Paus verder te hinderen. Nu de strijd Rome nadert, heeft de Heilige Vader volgens het blad „Social Demokraten" van Stockholm, een Duits aanbod geweigerd om een toevluchtsoord te zoeken in Liechtenstein.

De correspondent van Stockholms „Tidningen" zeide: „Niettegenstaande alle geruchten zeggen het Vaticaan en de Duitse overheden, dat geen botsingen hebben plaats gehad. De Duitsers zijn uiterst nieuwsgierig naar wat achter de poorten van het Vaticaan geschiedt. Zij toonden een grote verrassing toen hun gezegd werd, dat de Paus geen pantsertroepen of vliegtuigen heeft."

„Social Demokraten" zeide vernomen te hebben, dat de Duitse Gezant bij de Heilige Stoel den Paus mededeelde, dat Rome spoedig centrum van de strijd zal zijn. Hierom bood hij den Heiligen Vader aan zich te begeven naar het kleine Liechtenstein tussen Duitsland en Zwitserland.

De correspondent van het Zweedse nieuwsblad „Dagens Nyheter" te Zürich deelde mede, dat de buitenlandse gezantschappen, die nog in Rome zijn, van de Duitsers de aanzegging kregen om voorbereidingen te treffen tot een ontruiming van de stad ingeval de Geallieerde legers hun opmars zouden voortzetten. Hij zeide, dat zij zullen worden gebracht naar het winter-skioord Cortina Damarezzo, op 35 kilometer van de Duitse grens. Hoewel Vaticaanstad zelf alle gemakken heeft, is het van Italië afhankelijk voor wat betreft water, gas en electriciteit. Normaal heeft zij ongeveer 1100 inwoners, de buitenlandse diplomaten inbegrepen (Stockholm, (AP) 13.10).

PROCLAMATIE VAN BADOGLIO.

Als volgt luidt de proclamatie van Maarschalk Pietro Badoglio aan het Italiaanse volk:

„Italianen: Met de verklaring van 8 September 1943 waarin de Regering onder mijn leiding bekendmaakte, dat de Opperbevelhebber der Engels-Noordamerikaanse strijdkrachten in het Middellandse Zeegebied de door ons gevraagde wapenstilstand had aanvaard, werd aan de Italiaanse troepen opgedragen de strijd te staken, doch bereid te zijn om elke gewelddaad tegen hen van welke zijde ook af te slaan.

Met een gelijktijdige actie, welke duidelijk inging tegen een order, die vroeger door een hoog gezag gegeven werd, dwongen de Duitse troepen sommige onzer eenheden om zich te ontwapenen, terwijl zij in de meeste gevallen overgingen tot een vastberaden aanval op onze troepen. Doch de Duitse hoogmoed en woede hield hier niet op. Wij hadden reeds enkele voorbeelden van hun gedrag gezien in het misbruik maken van hun macht, berovingen en allerlei gewelddaden in Catania toen zij nog onze bondgenoten waren.

Zelfs nog meer beestachtige handelingen tegen onze ongewapende bevolking vonden plaats in Calabrië, Puglië en in het gebied van Salerno. Doch waar de wreedheid van den vijand elke grens van het menselijk voorstellingsvermogen overschreed was te Napels. De heldhaftige bevolking van deze stad, welke wekenlang leed onder elke vorm van kwelling, werkte krachtig met de Engelse en Noordamerikaanse troepen samen in het op de vlucht drijven van de gehate Duitsers.

Italianen! Er zal geen vrede in Italië zijn zolang nog één enkele Duitser op ons grondgebied blijft. Schouder aan schouder moeten wij optrekken met onze vrienden van de Verenigde Staten, Groot Britannië, Rusland en al de andere Verenigde Landen.

Waar de Italiaanse troepen zich ook mochten bevinden; in de Balkan, in Joegoslavië, in Albanië en in Hellas, hebben zij daden van agressie en wreedheid meegemaakt en zij moeten tegen de Duitsers strijden tot den laatsten man. De Regering onder mijn leiding zal spoedig volledig zijn. Opdat zij een ware weergave van het democratische bestuur in Italië moge zijn, zullen alle politieke partijen gevraagd worden er aan deel te nemen. De huidige regering zal op generlei wijze het recht van het Italiaanse volk belemmeren om zijn eigen vorm van een democratische regering te kiezen als de vrede hersteld is. Italianen! Ik deel u heden mede, dat Zijne Majesteit de Koning mij de taak heeft opgedragen op deze de dertiende dag van October de oorlog te verklaren aan Duitsland". (Algiers, (AP) 13.10).

VERKLARING VAN BADOGLIO. VOOR DE PERS.

Maarschalk Pietro Badoglio heeft een verklaring voor de pers afgelegd, waarin hij zeide: „De Regering waarvan ik het hoofd ben werd volgens de grondwet benoemd door Zijne Majesteit den Koning. Mijn Regering heeft één enkel doel: om het land te bevrijden van de Duitse verdrukking. Het is duidelijk, dat dit slechts kan door een vereende militaire inspanning waarbij wij zo nauw mogelijk zullen samenwerken met de Britse en Noordamerikaanse strijdkrachten.

Voor het volledig bereik van dit doel moeten allen, die Italië boven alles liefhebben, naar hun beste vermogen samenwerken in dit bevrijdingswerk.

Mijn Regering zal deze hulp nodig hebben. Zij is van plan deze taak zo spoedig mogelijk te volbrengen door een beroep te doen op de vooraanstaande politieke persoonlijkheden van verscheidene partijen zodat zij een volkomen democratisch karakter zal dragen. Zodra de oorlog geëindigd en de overwinning behaald is, wat zeker het geval zal zijn, dan zal de huidige Regering haar zending als volbracht beschouwen en volkomen tevreden zijn het land van de Duitse bezetting te hebben bevrijd. Dienovereenkomstig geeft de Regering thans de formele verzekering, dat aan het einde van de oorlog het Italiaanse volk geheel vrij zal zijn om de Regering te kiezen, die het wenst voor de niet minder belangrijke taak van het vredesherstel. Dit is reeds vastgesteld in het besluit bij de ontbinding van de kamer van fasci en corporaties waarbij verklaard werd, dat vier maanden na beëindiging der vijandelijkheden verkiezingen zullen worden gehouden. Toen werd gezegd en dit wordt thans bevestigd, dat de huidige Regering de duidelijke omlijnde taak heeft om het land te leiden tot de vrede behaald is. Daarmede zal haar mandaat geëindigd zijn." (Algiers, (AP) 13.10).

Het nieuws van vandaag.

Het is een verjaardag. Een tiende verjaardag. Op 14 October 1933, tien jaren voordat Duitslands einde door het knakken van de As in zicht kwam, heeft Goebbels medegedeeld, dat a) de Rijksdag ontbonden was, b) Duitsland de Ontwapeningsconferentie verliet, c) Duitsland de Volkenbond verliet.

Vandaag, 10 jaar later, is een nieuw land in oorlog met het Reich — het 35e. Namens Zijne Majesteit den Koning van Italië heeft Maarschalk Pietro Badoglio de oorlog verklaard aan Duitsland met ingang van gisteren 15 uur G.M.T. In een gemeenschappelijke verklaring hebben President Roosevelt, Premier Churchill en Premier Stalin de medewerking van Italië als mede-oorlogvoerende aanvaard in de krijg tegen Duitsland. De wapenstilstand blijft evenwel bestaan en Italië zal niet tot de Verenigde Landen gerekend worden.

Berlijn heeft eerst gisteravond laat zijn houding te kennen gegeven, welke trouwens reeds verwacht werd: men heeft de Italiaanse oorlogsverklaring genegeerd met de bewering, dat hierdoor niets veranderd, aangezien de Italianen toch reeds wekenlang tegen de Duitsers vechten. Wie niets van zich liet horen, is Benito Mussolini, blijkbaar nog niet bekomen van de snelle opeenvolging der gebeurtenissen van de laatste tijd.

Om de Italiaanse oorlogsverklaring kracht bij te zetten, heeft het 5e leger van Luitenant-Generaal Mark Clark de aanval geopend aan de Volturno-linie, waar de Duitsers zich hadden opgesteld om de verdere opmars der Geallieerden naar Rome te belemmeren. Volgens de berichten van hedenmorgen zijn pantserstrijdkrachten van het 5e leger reeds de rivier overgetrokken en hebben zij verschillende bruggehoofden gevestigd. Het 8e leger dringt onderwijl steeds verder naar het Westen. In de Centrale sector werd de linie gestadig rechtgetrokken met het nemen van een hele reeks dorpen.

De Geallieerde luchtmacht in het Middellandse Zeegebied doet zich ook weer degelijk gelden. Talrijke doelen in Italië werden aangevallen maar bovendien togen middelzware bommenwerpers van Lightnings vergezeld naar Tirana, de hoofdstad van het kleine Albanië.

Aan het Russisch front neemt de strijd ook eerder toe dan af. Behalve de Dnjepr hebben de Sovjets nog de rivieren Sosj en Molachnaya overgestoken en thans woedt de strijd om zulke belangrijke steden als Kiev, Gomel, Zaporozhe en Melitopol. Vooral aan het Zaporozhe-Melitopol front, dat krachtig door de nazies versterkt is, wordt hevig gevochten: want een doorbraak hier zou wel eens de gehele Krim van het vasteland kunnen afscheiden. Maarschalk Semeon Timosjenko staat bovendien nog klaar in de Caucasus om een sprong te doen over de Straat van Kertsj en reeds is zijn grof geschut in werking tegen de nazies op de Krim.

Uit het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan komt tot slot het bericht van een grote overwinning op de Japanners. In de grootste luchtaanval, die ooit in het Verre Oosten werd uitgevoerd, heeft de luchtmacht van Generaal Douglas Mac Arthur de Japanse basis te Rabaul bestookt. 120 Vijandelijke vaartuigen, waaronder 3 torpedojagers, werden in de grond geboord; 100 Japanse vliegtuigen werden op de grond vernield, 51 werden op de grond beschadigd en 26 werden in luchtgevechten neergeschoten. Tegelijk zeide Generaal MacArthur in zijn communiqué: „Wij hebben de rug van den vijand gebroken!"

BOODSCHAP VAN BADOGLIO AAN EISENHOWER.

De volgende nota werd door Badoglio aan Eisenhower gezonden:

„Het is mij een groot genoegen U mede te delen, dat Zijne Majesteit de Koning van Italië oorlog verklaard heeft aan Duitsland. De verklaring zal door onzen Ambassadeur te Madrid aan den Duitsen Ambassadeur worden overhandigd om 15.00 uur Greenwich M. T. op 13 October. Door deze handeling zijn alle banden met het verschrikkelijke verleden gebroken en mijn Regering zal er trots op zijn met U naar de zekere overwinning te gaan. Wilt Gij zo goed zijn, mijn beste Generaal, om het voorgaande in kennis te stellen van de Engelse, Noordamerikaanse, Russische en andere Geallieerde Regeringen. Ik zal U dankbaar zijn indien Gij ook zo vriendelijk wilt zijn de Italiaanse Ambassade in Buenos Aires en de Gezantschappen in Bern, Stockholm, Dublin en Lissabon ervan mededeling te doen". (Algiers, (AP) 13.10).

ACTIEVE MEDEWERKING VAN ITALIË AANVAARD.

In een gezamenlijke verklaring, welke door het Witte Huis werd uitgegeven, aanvaardden Roosevelt, Churchill en Stalin de „actieve samenwerking van het Italiaanse volk en de strijdkrachten als mede-oorlogvoerende in de oorlog tegen Duitsland" (Washington, (AP) 13.10).

VERPLETTERENDE AANVAL OP RABAUL.

In de grootste luchtaanval van de oorlog in het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan hebben Geallieerde vliegtuigen onder het bevel van Generaal Douglas MacArthur gisteren 350 ton aan bommen geworpen op de Japanse basis te Rabaul op het eiland Nieuw Britannië. Alle vliegtuigen waarover de Generaal kon beschikken werden in deze grote aanval geworpen. De aanval werd zorgvuldig voorbereid en met schitterende coördinatie uitgevoerd, hoewel verschillende luchtbases op verspreid liggende eilanden gebruikt werden.

Zowel bommenwerpers als gevechtsvliegtuigen namen aan de aanval deel. Het was bekend, dat de Japanners een grote strijdmacht hadden samengetrokken te Rabaul en hiervan hebben de Geallieerden gebruik gemaakt om hun slag te slaan.

De vijand werd volkomen verrast, hetgeen blijkt uit het feit, dat zij slechts een 40-tal gevechtsvliegtuigen in de lucht konden brengen. Hiervan werden nog 26 neergeschoten door de Geallieerde vliegtuigen. En het gehele verlies der Geallieerden bij deze grootse onderneming bedroeg 5 toestellen.

De Japanners verloren daarentegen 177 vliegtuigen. 100 Hiervan werden op de grond vernield en 51 beschadigd. Terwijl de Lightnings en andere gevechtsvliegtuigen de vijandelijke vliegvelden bestookten togen de Geallieerde bommenwerpers naar het hovengebied. Hier werden 120 Japanse vaartuigen in de grond geboord. Hieronder behoorden 3 torpedojagers, 6 middelgrote koopvaardijschepen, 43 kleinere vrachtschepen en talrijke schuiten, lichters en andere vaartuigen. Met de aanval op Rabaul is zowat de gehele vijandelijke luchtmacht in dit krijgsgebied uitgeroeid.

Enge tijd geleden concentreerde Generaal MacArthur zijn vliegtuigen tegen de Japanse luchtmacht te Wewak. Hierbij werd een vijandelijke rechtergroep uitgeroeid.

Met de aanval op Rabaul is de vijandelijke linkergroep verpletterd.

Generaal MacArthur zeide in zijn communiqué, dat de rug van den vijand thans gebroken is met zo min mogelijke verliezen voor de Geallieerden zelf.

De aanval op Rabaul komt juist op een tijdstip, dat bespiegelingen gehouden worden over een aanstaande Geallieerde aanval op het eiland Nieuw Britannië. (Geallieerd Hoofdkwartier in het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan, (AP) 14.10).

JAPANSE AANVAL OP CEYLON EN MADRAS?

Radio-Tokio beweerde, dat Japanse marine-vliegtuigen Madras in Brits-Indië hebben gebombardeerd. Er zouden grote branden zijn gesticht. Volgens Tokio bombardeerden andere Japanse vliegtuigen Ceylon. In Geallieerde bronnen is hiervan geen bevestiging (New York, (AP) 13.10).

De Balkan in oorlog en politiek.

Todorov, de guerrillero - minister - gezant.

Een Balkanfederatie bepleit op een moment dat de Balkan meer dan ooit aandacht vraagt door zijn vechters.

Hitler en Mussolini ondermijnden de Balkan.

Een heel merkwaardig vak is de politiek. Hoe hoger men daarin komt des te wisselvalliger zijn de kansen. Dat de politiek tussen 1918 en 1939 in Europa volkomen corrupt was, is iedereen bekend. In hoe grote mate, dat we ven slechts weinigen en dat is maar goed, want anders zou het wel eens moeilijk kunnen zijn om ooit nog vertrouwen in politici te hebben. Te licht is de mens geneigd te generaliseren. Men moet zeggen, dat ons land — enkele kringen als de N.S.B. e.a. uitgezonderd — in dit opzicht een gunstige uitzondering vormde. Wellicht daarom, dat in de zalen van de Volkenbond, in Londen en elders hetgeen door de Nederlandse afgevaardigden werd gesproken, immer zoveel gezag had. Ten hoogste kan men ons land verwijten, dat er teveel bonzen waren onder degenen, die met de politiek te maken hadden, zodat men euvelen verbloemde terwille van partij of groep.

Vergeleken met de aaneenrijging van intrigues, terreur, sluipmoorden, revoluties, moordpartijen, valse paspoorten, vergiftigingen e.d. van andere landen, krijgt men meer de indruk van een Al Capone-leven dan van beschaafde mensen. Uiteraard moet men ook hier niet gaan generaliseren. Van corruptie in Frankrijk is indertijd een boek verschenen van André Simone „J'accuse". Wij hebben daar enkele jaren geleden de aandacht op gevestigd. Simone stond evenwel zelf buiten het hele bedrijf. Slechts bij uitzondering zal het voorkomen, dat een politicus van dit kaliber zijn autobiographie schrijft. Het is gebeurd: Kosta Todorov, Gezant van Bulgarije te Beograd, Afgevaardigde van zijn land bij de Volkenbond, soldaat in het Franse leger, bakker in Nice, e.d., heeft een boek geschreven: **Balkan-Firebrand, The autobiography of a rebel, soldier and statesman** (Ziff-Davis Publishing Comp., Chicago, $ 3,50). Het boek leest spannender dan een detective. Het is ook leerzamer, want de schrijver was bekend aan de ministeries van buitenlandse zaken in alle Europese hoofdsteden, was huisvriend van den vermoorden Alexander van Joegoslavië, kent Zog van Albanië evenals Franco.

Hij werd geboren als balling in Moskou, waarheen zijn vader gevlucht was, nadat diens poging om de dictatuur van Stambulov omver te werpen, was mislukt. Op 16-jarige leeftijd was hij guerrillero in Macedonië, toen hij 17 was, was hij lid van een terroristische organisatie in Odessa, waar hij ter dood veroordeeld werd.

De doodstraf werd verlicht tot gevangenisstraf in verband met zijn leeftijd. Hij zat 7 jaar in het gevang, studeerde onderwijl in de geschiedenis. Teruggekeerd in Bulgarije, maakte hij het weer te bond en moest vluchten naar België, gedurende Wereldoorlog I was hij in het Franse Vreemdelingenlegioen. Hij was frontsoldaat aan het Westelijk front en kwam later aan het front van Thessaloniki, waar Generaal Serrail hem de taak gaf de geallieerde vredesvoorstellen dwars door vijandelijk gebied naar de Bulgaarse Staf te brengen. Dit bracht hem twee en een half jaar in de gevangenis. Hij sloot hier vriendschap met Stamboliski, den bekenden Bulgaarsen boerenleider. Toen Stamboliski uit het gevang kwam en premier werd, kwam ook Todorov eruit om Gezant in Beograd te worden en om Bulgarije bij de Volkenbond te vertegenwoordigen.

Stambolisiki en Todorov streefden naar de stichting van een Balkanbond, hetgeen conflict bracht met de plannen van Mussolini, die dan ook Stamboliski liet vermoorden.

Todorov begon toen een revolutie voor te bereiden tegen de steeds meer aan Italiaanse koorden gebonden wordende Bulgaarse regering. Juist toen Todorov — zich baserende op de boerenstand — gereed was toe te slaan, deden de Communisten het, met als gevolg dat geen van beide meer succes oogstte. Ondertussen reisde Todorov van de ene hoofdstad naar de andere. Het aantal valse paspoorten, dat hij versleet is niet meer te tellen. In de lobbies van de grote hotels in de Europese hoofdsteden zat Todorov met revolvers in zijn zakken. Een speciale lijfwacht bewaakte den politieken Al Capone, die in tegenstelling tot den werkelijken, nimmer zichzelf zocht, maar het heil van de door Mussolini en Hitler in onevenwichtigheid gehouden Balkan. Hij wilde toenadering tussen Bulgarije en Joegoslavië en bracht de bezoeken tussen Alexander en Boris tot stand. Van corrupte regeringen kocht hij wapens en munitie. De politieke sluipmoordenaars — een apart gilde ingedeeld in klassen naar ieders capaciteiten — waren zijn vrienden.

Dit alles geeft een spanning aan het leven, die weergaloos is. Maar dat is niet het belangrijke van de autobiographie. Todorov is ter dege op de hoogte van alles en hij neemt geen blad voor de mond. Alle figuren die in de „tussenoorlogse" periode in de politiek op de voorgrond traden, heeft Todorov gekend en hij weet er het nodige over te zeggen. Geen wonder dat hij over de radio ter dood veroordeeld is door Hitler, want van hemzelf evengoed als van Mussolini, Horthy, Boris en Laval openbaart hij het nodige.

Na München is Todorov naar New York gegaan, later bood hij den Britten zijn diensten aan, thans is hij in Canada, waar hij zijn oude ideaal behartigt: een federatie van de Balkanvolken. Dit boek is meer dan een avontuurlijk verhaal, het is een geschiedenis van Europese politiek. Todorov begon op 16-jarige leeftijd zijn tegenstander in de Macedonische bergen met een mes van het leven te beroven, het is niet bij één slachtoffer gebleven. Thans waart hij niet meer rond met messen en revolvers, maar — zoals Abraham Kuyper zou zeggen — „met het zoveel scherper zwaard van het intellect", in feite met de pen. Of Todorovs ideaal van een Balkanfederatie ooit verwezenlijkt zal worden staat nog te bezien. Furieus hebben de Balkanvolken dit al veroordeeld.

Het boek doet zien, dat politiek die aaneen hangt van gekonkel en geheime verdragen, zoals in de tussenoorlogse periode, ten ondergang moet leiden. Het boek doet tevens zien, dat wat vóór deze oorlog politicus, staatsman, was, dit na de oorlog niet meer zijn moet.

ARGENTIJNEN VERONTWAARDIGD.

Het nieuwsblad „Hora" zeide, dat volgens particuliere berichten uit Buenos Aires de Argentijnse Regering verontwaardigd is, dat de Duitsers den Paus tot een gevangene hebben gemaakt en waarschijnlijk spoedig haar betrekkingen met Duitsland zal verbreken. Het blad „Hora" is het eigendom van de overheersende Radicale Partij. President Rios van Chili behoort tot de aandeelhouders (Santiago, Chili, (AP) 13.10).

CURAÇAO

WIE IS DE GELUKKIGE?

1e prijs 13721
2e prijs 10518
3e prijs 11454
4e prijs 3895

DE ZAAK PERLMAN.

Gisteren is de prijsopdrijvingszaak tegen Heins Perlman voortgezet voor Rechter Mr. Willem B. J. Aberson, waarbij o.a. vier getuigen à charge zijn gehoord. Ook de Heer Drs. Jan H. van Boven, Directeur van het Departement voor Sociale en Economische Zaken, was aanwezig als getuigedeskundige.

De getuige Karel van Riesen verklaart, dat hij gewoonlijk sigaren kocht bij den Heer Perlman voor het Oranje Hotel, doch de aanbieding van ƒ 3.— voor een kistje van 20 stuks te hoog **vond.**

De heer Perlman wilde de prijs verlagen tot ƒ 2.60 doch ook deze vond de getuige nog te hoog. Vroeger zeide hij voor sigaren van hetzelfde soort ƒ 1.60 tot ƒ 1.75 te hebben betaald. Het waren evenwel niet dezelfde sigaren.

De getuige E. Fischel, koopman, zeide sigaren van den Heer Perlman te hebben gekocht tegen de prijs van ƒ 3.— .Dit waren dan de bewuste sigaren. De koop vond plaats in September 1943. De Heer Fischel verklaarde kenner van sigaren te zijn. Hij beoordeelt ze naar de kleur, vorm, droogte en smaak.

De getuige Dick Maduro, koopman, heeft de sigaren van den Heer Perlman gekocht tegen de prijs van ƒ 4.—. Hij verkocht ze weer tegen 30 cent per stuk.

De getuige Thomas Nixon, Directeur van de Firma Henderson bevestigt, dat hij van den Heer Perlman sigaren gekocht heeft tegen de prijs van ƒ 1.90. Deze prijs vond hij wel wat hoog maar hij kocht ze toch. Dezelfde sigaren verkocht hij weer tegen ƒ 2.20 per kistje. De Heer Nixon zeide niets hoegenaamd te weten van het agentschap waaraan hij den Heer Perlman geholpen zou hebben.

De beklaagde bracht weer het geval van de Surinaamse rijst ten tapijte waarop de **Heer van Boven** op dezelfde wijze als de vorige maal antwoordde.

De Heer Willem F. M. Lampe hield hierop zijn requisitoir waarin hij het ten laste gelegde bewezen achtte. Hoewel in het proces-verbaal een kleine fout gemaakt werd, was de Heer Lampe van mening, dat hierdoor de strafbaarheid niet weggenomen wordt. De beklaagde, zo zegt hij, heeft zelf bekend de sigaren, welke hij tegen **ƒ 1.20** kocht, aan Casa Amarilla te hebben verkocht tegen **ƒ 2.75.**

Als eis stelde de Officier van Justitie een boete van ƒ 400.— subsidiair 4 maanden hechtenis.

Mr. Oreste Burghardt eist in zijn pleitrede vrijspraak op grond, dat de vervangingswaarde-theorie van den Heer van Boven niet aangepast kan worden aan de werkelijkheid. Als bewijs van zijn argument legt de verdediger een verslag over van de Kamer van Koophandel, waarin over de prijsopdrijvings-quaestie uitgeweid wordt en waaruit blijkt, dat de Kamer van Koophandel het ook niet eens is met des heren Van Bovens theorie. Voorts haalt hij stukken aan van een bekwaam jurist in het blad „Economische Berichten" en uit het blad „Curaçao" van 2 October 1943. Mr. Burghardt wijst tenslotte op de stunteligheid van een Departement van Economische zaken dat pas na 3 jaren oorlog begint met toezicht op prijsopdrijving, welke dan nog onvoldoende is.

De Heer Lampe repliceert, dat de Heer van Boven zelf het prijsopdrijvingsbesluit geformuleerd heeft en in de practijk het toezicht daarop toepast.

De handel dient zich aan het besluit te houden zelfs al levert men er critiek op. De Officier van Justitie persisteert dus bij zijn eis.

Hierop zegt **de verdediger**, dat wel degelijk de feitelijke toestand in aanmerking genomen dient te worden en de beklaagde gerechtigd was zijn prijs op te voeren overeenkomstig de gestegen waarde van sigaren. De verdediger blijft verder bij het geen hij in zijn pleitrede aanvoerde.

De uitspraak wordt door Rechter Aberson twee weken uitgesteld.

VOOR TSJECHOSLOWAKIJE.

Mevrouw Hana Benesj, echtgenote van den Tsjechoslowaaksen President, en Generaal J. Slezák, onderscheidenlijk erevoorzitter en **voorzitter van het** Tsjechoslowaakse Rode Kruis te Londen, hebben een beroep gedaan op de ingezetenen van alle vrije landen om ter gelegenheid van de 25e jaardag van Tsjechoslowakije's onafhankelijkheid op 28 October aanstaande gelden te storten, welke ten bate zullen komen van het Tsjechoslowaakse Rode Kruis en na de bevrijding van het land zullen worden gebruikt.

Met het oog hierop werd op Vrijdag 8 October jongstleden alhier een commissie gevormd met de Engelse naam „Committee for the commemoration of the 25th anniversary of the independence of Czechoslovakia", bestaande uit de Heren:

H. E. **Kiès** - Voorzitter; A. A. **Lieder** - Ondervoorzitter; R. A. C. **Henriquez**-Secretaris en Penningmeester en de leden:

W. F. C. **Mensing**, E. C. **Martijn**, **P. Lustig, M. Braun** en **S. Bruder.**

De laatstgenoemde drie heren zijn de **enige Tsjechoslowaken op Curaçao.**

De Commissie is van plan in de loop van de volgende week een campagne te openen waarbij op iedereen een beroep zal worden gedaan om zoveel mogelijk te geven voor Tsjechoslowakije, dat zich zo kranig heeft gedragen in de strijd tegen Duitsland en een der meest democratische landen van Europa is.

De commissie heeft zich ook voorgesteld om voetbal- en tenniswedstrijden te organiseren, waarvan de opbrengsten gestort zullen worden in het fonds van het Tsjechoslowaakse Rode Kruis. Nadere bezonderheden hierover zal de commissie nog bekendmaken.

STATEN VAN CURAÇAO

Gisteravond kwamen de Staten van Curaçao bijeen ter behandeling van de Agenda. De leiding van de vergadering berustte bij ondervoorzitter Carel Nicolaas Winkel. Bij de „Ingekomen Stukken" was een dankbetuiging van Hare Majesteit de Koningin voor de gelukwensen, die de Staten gestuurd hadden bij het 45-jarig regeringsjubileum.

De „Ontwerp-landsverordening tot aanvulling van de Schutterijlandsverordening 1940" wordt na een kleine verbetering aangebracht door Statenlid Elias A. Römer door de Staten aangenomen.

Voorts werd nog naar aanleiding van een ontwerp-landsverordening tot het treffen van biezondere voorzieningen bij het kiezen der leden van de Kamer van Koophandel door den Heer Elias A. Römer voorgesteld een brief te schrijven aan Zijne Excellentie den Gouverneur om te verzoeken de statuten van de nieuwe of veranderde vennootschappen ook te mogen plaatsen in de plaatselijke bladen, omdat het Gouvernementsblad geregeld overvol is, zodat deze stukken maandenlang op publicatie moeten wachten, dat weer schade brengt aan de handel. Dit voorstel wordt door de Staten overgenomen.

Niets meer aan de orde zijnde sluit ondervoorzitter met een fikse hamer-

MR. PHILIP DE HASETH EVERTSZ OVERLEDEN.

Te Almelo is, 82 jaar oud, overleden Meester Philip de Haseth Evertsz, oud-president van het Hof van Justitie in Curaçao.

NEDERLAND.

HARE MAJESTEIT ONTVANGT EREDOCTORAAT.

Vandaag heeft Hare Majesteit de Koningin op plechtige wijze het eredoctoraat in de rechtswetenschappen van de Universiteit van Ossenvoorde ontvangen. Het was een grootse plechtigheid, die plaats had in het „Shelonian Theatre" van de Universiteit. En die werd geopend door Vice-Chancellor Sir William Davis Ross. Het stuk, waarbij het doctoraat verleend werd, was in het Latijn gesteld. De vertaling ervan luidt als volgt:

„Aan allen, wien deze brief aangaat. Saluut!

Waar het onze gewoonte is de hoogste eerbewijzen te verlenen aan Koningen en vorsten, wier karakter luister bijzet aan de roem van hun huis en waar gedurende de vele jaren van Haar roemruchte regering Hare Majesteit Wilhelmina Paulina Maria, Koningin der Nederlanden, nimmer naliet de groete traditie van Haar Huis te handhaven, waar Zij in vredestijd de liefde en de trouw Harer onderdanen won en waar Zij in de huidige oorlog zichzelve een ware Dochter des Huizes van Oranje toonde en Haar volk door de duisterste dagen leidde met nimmer aflatende toewijding, moed en waardigheid, zijn wij hier in volledige vergadering bijeen geroepen om voornoemde Koningin te verklaren te zijn doctor in de rechtswetenschappen ten teken van onze diepe eerbied voor Haar moedig standhouden voor het recht en de handhaving van internationale overeenkomsten en Haar taaie verdediging van de vrijheid tegen de aanvallen van een wreden vijand en schenken Haar door middel van dit diploma alle voorrechten en rechten aan deze graad verbonden. Ten bewijze waarvan wij ons zegel hieraan hebben gehecht. Gedateerd op deze twaalfde dag van October 1943."

De Vice-Chancellor reikte der Koningin vervolgens het in het Latijn gestelde diploma uit met het uitspreken van de daarvoor bestemde Latijnse formule.

KERSTENS IN NEW YORK.

Gisteravond is Minister Pieter A. Kerstens uit Londen in New York aangekomen.

TIMOR GEBOMBARDEERD.

Gisternacht hebben Geallieerde bommenwerpers verschillende plaatsen op Timor gebombardeerd.

TOEKOMSTPLANNEN IN BEZET NEDERLAND.

Het Nederlandse sluikblad „Vrij Nederland" heeft een speciaal nummer uitgegeven, dat geheel is gewijd aan de bespreking van na-oorlogse problemen van wederopbouw. Wat het economische gedeelte betreft, wenst men een absolute waarborg voor **vrijzijn van gebrek** en een wijziging van het voor-oorlogse economische bestel in deze geest.

Verder wordt uitdrukkelijk verklaard, dat het Nederlandse volk er zich zeer duidelijk van bewust is, dat bevrijd Nederland in de eerste plaats het alleruiterste zal moeten verrichten om de bondgenoten tegen Japan bij te staan en den vijand uit Nederlands-Indië te drijven.

„Twee dingen zijn bovenal duidelijk", schrijft het blad, „ontevredenheid met het verleden en het verlangen naar een betere toekomst."

Dit speciale nummer van „Vrij Nederland" begint met een artikel van huldebetoon aan Hare Majesteit de Koningin, waarin tevens wordt verklaard, dat het niet de bedoeling is een definitief program op te stellen, doch om materiaal te verschaffen voor gedachtenwisseling.

[De Gouvernementspersdienst tekent hierbij aan: Binnenkort hopen wij uitvoerige aanhalingen te geven uit het speciale nummer van het sluikblad „Vrij Nederland". Wij zullen dit doen omdat het uiteraard van het grootste belang is te vernemen hoe men in Nederland zelf over de nabije toekomst denkt. Onze bewondering gaat uit naar de mannen, die met doodsgevaar thans reeds zich wijden aan de toekomst van het vaderland. En de Redactie voegt hier nog bij: inderdaad, van groter waarde dan ons getheoretiseer is wat men in Nederland zelf wil. Het plan des Gouvernementspersdienstes is heel goed.]

JOURNALISTENGROET.

Evenals de Curaçaose journalisten deden, heeft het bestuur van de „American Society of Newspaper Editors" een radiogroet gezonden aan de mensen van de sluikpers in Europa: „Wij groeten u als vakbroeders; wij bewonderen u als mannen, die het werk, dat wij doen in rust en veiligheid, doen met voortdurend levensgevaar, die dagelijks uw leven in de waagschaal stelt, de nobelste tradities ophoudend van de vrije pers als essentieel werktuig voor vrije mensen."

Buitenland.

GEALLIEERD COMMUNIQUÉ VAN NOORD-AFRIKA.

„**Te land:** In de nacht van 12 op 13 October opende het 5e leger krachtige aanvallen op de stellingen aan de rivier de Volturno, welke in vijandelijke handen zijn. Verschillende bruggehoofden werden gevestigd. De weerstoestanden voor de aanval zijn gunstig en de grond is droog genoeg om beweging van de wegen af toe te staan. De vijand vecht verwoed om de greep op zijn stellingen aan de rivier te behouden. In de Noordelijke en Centrale sectoren maakten de troepen van het 8e leger enige vordering.

In de lucht: Middelzware bommenwerpers van de Noordwestelijke Afrikaanse luchtmacht vielen Alife aan alsook de wegenkruispunten te Sessa en Aurunca. Gisteren begeleidden Lightnings middelzware bommenwerpers om het vliegveld van Tirana aan te vallen. Gevechtsbommenwerpers vielen treinen ten Noorden van Pescara aan en vernielden 2 locomotieven; vele wagons werden gederailleerd. Kampgebieden werden aangevallen nabij Vasto. Gevechtsvliegtuigen onderhielden patrouillevluchten aan het front van het 8e leger, terwijl gevechtsbommenwerpers en lichte bommenwerpers tanks en troepenconcentraties aanvielen in het gevechtsgebied van het 5e leger.

Tijdens de nacht van 12 op 13 October vielen lichte bommenwerpers de vijandelijke troepen aan. Een voltreffer werd geplaatst op een ammunitie-opslagplaats. In de afgelopen nacht werden de spoorlijnen en de basis voor watervliegtuigen ten Zuiden van Orbetello aangevallen door nachtbommenwerpers. Tijdens de verrichtingen werden 2 vijandelijke gevechtsvliegtuigen vernield; 1 onzer vliegtuigen wordt vermist" (Geallieerd Hoofdkwartier in Algiers, (AP) 14.10).

DE VORDERING IN ITALIË.

In Italië hebben de Geallieerden terrein gewonnen aan verscheidene delen van het front. In de Centrale sector hebben de Geallieerden, niettegenstaande het moeilijke terrein en de krachtige Duitse weerstand, een punt bereikt op 15 kilometer van de Duitse basis Vinchiaturo. In drie colonnes rukken de Geallieerden naar de stad op. Een afdeling van het 8e leger trekt van Termoli in Noordwestelijke richting langs de Adriatische kust. Een andere trekt van Foggia in Westelijke richting en de rechtflank van het 5e leger trekt van Ponte Landolfo in Noordelijke richting. Zware bommenwerpers uit het Midden-Oosten hebben in de nacht van 13 October wederom het vliegveld te Maritza op Rhodes aangevallen (Geallieerd Hoofdkwartier in Algiers, (AP) 14.10).

RUSSISCH COMMUNIQUÉ.

„In de richting van Melitopol hebben onze troepen na drie dagen van felle gevechten de krachtg versterkte vijandelijke verdedigingslinie ten Noorden en Zuiden van de stad Melitopol doorbroken. Zij staken de rivier de Molochnaya over en vorderden van 8 tot 10 kilometer waarbij in een bestorming meer dan 20 vijandelijke sterktepunten genomen werden. De gevechten duren voort in het centrum van de stad Melitopol.

De Duitsers lijden hevige verliezen aan manschappen en materiaal. In de richting van Zaporozhe hebben onze troepen na vier dagen van felle gevechten de krachtige vijandelijke verdedigingszone doorbroken en 8 tot 10 kilometer voortgang gemaakt waarbij in een bestorming meer dan 30 vijandelijke forten genomen werden.

Onze troepen vechten thans van 8 tot 1 kilometer van de stad Zaporozhe verwijderd.

Ons artillerievuur en onze mitrailleurs hebben een groot aantal Duitse officieren en manschappen neergemaaid. Vele tanks en kanonnen zijn vernield.

Aan de middenloop van de Dnjepr en op haar rechteroever ten Zuiden van Kiev hebben onze troepen slagen geleverd om hun bruggehoofd uit te breiden. Onze troepen braken door de vijandelijke verdediging heen en vorderden 6 kilometer waarbij onophoudelijke Duitse tegenaanvallen werden afgeslagen met hevige verliezen voor den vijand. In het gebied ten Zuiden en Noorden van Gomel braken onze troepen door de vijandelijke verdediging heen. Zij staken de rivier de Sosj over en vorderden verschillende kilometers. Thans vechten zij in de onmiddellijke omgeving van Gomel.

Aan andere sectoren van het front hadden intensieve verkenningsverrichtingen en artillerie-duels plaats. Op 12 October ontwrichtten of vernielden onze troepen aan alle fronten 127 Duitse tanks. 90 Vijandelijke vliegtuigen werden neergehaald in luchtgevechten en door het afweervuur". (Moskou, (AP) 13.10).

KRUPP-FABRIEKEN VERPLETTERD.

In een redevoering te Londen zeide de Britse Minister van Luchtvaart, Sir Archibald Sinclair, dat de Krupp-fabrieken te Essen, „de hoofdbron van Duitslands zware wapenen", verpletterd zijn door de Geallieerde luchtaanvallen. Dit werd gedaan in een geweldige reeks aanvallen: twee in Maart, twee in April en één in Mei. Bij de vijfde aanval in Mei werd bijna viermaal zoveel bommen geworpen als bij de hevigste aanval op Londen. Sinclair zeide, dat de Raf nog wel eens naar Essen zou kunnen terugkeren, indien de Duitsers pogingen mochten doen de fabrieken gedeeltelijk te herstellen. Doch de resultaten voor de Duitsers zijn reeds catastrophaal geweest en „de reusachtige verdediging van Essen heeft gefaald" (Londen, (AP) 13.10).

OLIE UIT ARUBA.

De Spaanse olie-tanker „Campanario" arriveerde uit Aruba te Bilbao met 2000 ton ruwe olie. Op 16 October worden de tankers „Jose Calivo", „Sotelo" en „Campillo" verwacht met 9000 ton benzine en 450 ton smeerolie (Bilbao, (AP) 13.10).

STORMACHTIGE VERGADERING VAN FINS PARLEMENT.

Berichten uit Finland delen mede, dat het Finse Parlement een stormachtige vergadering hield, waarbij de Socialistische Afgevaardigde Atos Wirtanen in een vredestoespraak critiek oefende op de regering. De Rechtsen antwoordden verbitterd, dat hij „Russische propaganda" verspreidde (Stockholm, (AP) 13.10).

DUITS AMMUNITIESCHIP OPGEBLAZEN.

Berichten, welke in de Noorse Legatie te Stockholm ontvangen worden, delen mede, dat een Duits ammunitieschip van 10.000 ton op 8 Augustus in de haven van Hamnbukt aan de Porsanger Fjord in het Noorden van Noorwegen ontplofte. 122 Personen werden gedood, waaronder de Duitse Commandant van het vliegveld te Banak en enkele andere Duitse officieren. De ammunitie zou bestemd zijn voor het vliegveld te Banak, van waar nazie-bommenwerpers gewoonlijk opstegen om de convooien op weg naar Murmansk aan te vallen. De oorzaak van de ontploffing is onbekend (Stockholm, (AP) 13.10).

ARGENTIJNS CABINET AFGETREDEN?

Het Uruguese middagblad „El Diario" zeide, in zijn avondeditie, dat volgens particuliere berichten uit Buenos Aires het gehele Argentijnse cabinet is afgetreden als gevolg van een crisis welke ontstond door het aftreden van de drie ministers.

Het bericht werd bevestigd noch ontkend, doch op zijn minst een uitgeweken Argentijn in Montevideo zeide, dat hij in een telefoongesprek met Buenos Aires hetzelfde vernam. (Montevideo, (AP) 13.10).

NIETS BEKEND IN LIECHTENSTEIN.

Een bericht uit Vaduz, Liechtenstein, deelde mede, dat deze kleine gemeente niets gehoord heeft van plannen om den Paus te ontvangen (Bern, (AP) 13.10).

R.K. RADIOSTATION IN PORTUGAL.

„Radio Renascenca" is de naam van een katholiek radiostation, dat door de Katholieke Actie in Portugal is opgericht. Reeds zijn 4000 betalende leden toegetreden. Doel is alle katholieken van Portugal en de koloniën te verenigen naar het voorbeeld van de katholieke radio-organisatie van **Nederland**, welke zulk een invloedrijke rol gespeeld heeft in het culturele leven van Nederland tot de Nazies er een eind aan maakten (Lissabon, ncwc, 14.10).

KATHOLIEKE PERS EN FILM.

Het Argentijnse blad „Criterio" heeft samenwerking bepleit met de Noordamerikaanse katholieken in hun streven om de onzedelijke films te bestrijden. Aartsbisschop John T. McNicholas O.P. van Cincinnati en voorzitter van het Bisschoppelijke Film-Comité, staat in regelmatig contact met den hoofdredacteur van „Criterio".

Tegelijkertijd begint ook „Semanario Católico" te Havana (Cuba) mede te doen „aan de grote strijd, welks beslissing in de eensgezindheid der katholieken zal liggen."

„Verbum", een katholiek weekblad van Guatemala, onderschrijft dit alles ook, evenals „Adelante", katholiek weekblad van Panamá en „Criterio", het gelijknamige blad van El Salvador. „Wanneer een land wordt aangevallen, geeft het een zwarte lijst uit om zich te beschermen. Wij, katholieken, dienen een zwarte lijst uit te geven om onze godsdienst te beschermen. Het is nodig, dat katholieken van Zuid- en Noord-Amerika eensgezind optrekken tegen de producenten van onzedelijke films. Deze eensgezindheid zou zovele mensen omvatten, dat de producenten wel zouden luisteren."

ALLERLAATSTE NIEUWS.

— **Het DNB** maakte bekend: „De Badoglio-kliek heeft oorlog verklaard aan Duitsland doch de toestand zal hierdoor niet veranderd worden, aangezien in feite elementen, welke in dienst der Geallieerden zijn, reeds wekenlang in Italië vechten tegen de Duitse troepen".

— **Tokio** heeft het stilzwijgen verbroken over de Italiaanse oorlogsverklaring aan Duitsland en zond het bericht uit Berlijn uit.

— **Het Joegoslavische communiqué** maakt melding van bittere gevechten in de sector van Tulsa en Doboj, in Bosnië, bij Ogulin, Karlovac en Zagreb in Croatië, bij Sibanik, Zara en Imotsai in Dalmatië en in Slowenië en Istrië langs de voornaamste spoorlijnen. Duitse afdelingen, welke Tulsa poogden te bereiken, werden teruggeslagen en trekken zich terug in de richting van Doboj. Eenheden van het 1e Croatische corps, welke langs de spoorlijn tussen Ogulin en Zagreb opereren, hebben in gevechte 300 Duitsers en Ustasji's gedood en 355 gevangenen gemaakt.

Nabij Sibank werd een Duitse goederentrein veroverd. In Montenegro werd het belangrijke wegenkruispunt Martise genomen.

— **De radio van Ankara** deelde mede, dat de Geallieerden enkele Helleense eilanden in de Cycladen hebben veroverd. Er is geen bevestiging van in officiële kringen.

— **Radio-Parijs** deelde mede, dat de Italiaans-Zwitserse grens opnieuw geopend is.

— **Een bericht uit Stockholm** deelt mede, dat de Maarschalk Kesselring naar Berlijn geroepen is in verband met een oude twist met Maarschalk Rommel.

Laatstgenoemde heeft thans de verdediging van geheel Italië op zich genomen.

— **Volgens het DNB** heeft Mussolini Rommel op 12 October ontvangen.

—**Het DNB** deelde mede, dat een Russisch offensief ten Noorden van de Zee van Azov en aan de middenloop van de Dnjepr in volle gang is.

— **De commentator** van de CBS te Algiers zeide, dat de Duitse Volturnolinie doorbroken is. Tanks hebben de rivier overgestoken en de Geallieerden zijn thans in het bezit van stellingen ten Oosten en Westen van Capua. „De slag om Rome is begonnen".

— **Het 8e leger** heeft Gildone bezet en Guarida, op 25 kilometer ten Noord-Oosten van Benevento.

De onbetrouwbare geschiedschrijving van ons Staatsdeel

door
PATER MAMERTUS DOMINICUS LATOUR O.P.

Landbouwkundige van Suriname werd vruchtbaar schrijver.

Het is bepaald nodig er bij te schrijven, „als geschiedschrijver van Curaçao", want Teenstra heeft nog over verschillende landen en nog over heel veel andere dingen geschreven.

Marten Douwes Teenstra werd geboren in de polder Ruigezand, gemeente te Oldenhove, op 17 September 1795 en overleed te Ulrum op 29 October 1864. Als boerenzoon legde hij zich aanvankelijk in Nederland op de landbouw toe, vertrok vervolgens naar Oost-Indië (1825), waar de vooruitzichten hem niet gunstig leken. Na zijn terugkeer werd hij benoemd tot landbouwkundige in Suriname (1828), waar hij tevens aangesteld werd tot inspecteur van bruggen, wegen en waterwerken der hoofdstad. Ook bekleedde hij het voorzitterschap van het daar opgerichte (1829) landbouwgenootschap „Prodesse conamur". In 1828-29 en later in 1833-34 bezocht hij de Westindische eilanden. In 1834 keerde hij naar Nederland terug.

Hij is een zeer vruchtbaar schrijver geweest, die in zijn tijd tot betere kennis onzer bezittingen heeft bijgedragen.

Het „Nieuw Nederlands Biografisch Woordenboek" waaraan deze gegevens ontleend zijn, noemt verder de hele lijst van zijn werken, waarvan voor ons het voornaamste is: **„De Nederlandse Westindische Eilanden in derzelver tegenwoordige toestand"**, Amsterdam 1836, 1837.

Sprekende over reeds uitgekomen geschiedverhalen van Curaçao, zegt J.H.J. Hamelberg in „De Nederlanders op de Westindische Eilanden", blz. 192: „Het is waar, dat er een aantal gedrukte gegevens bestaan, waaruit een vervolg op het tot nu toe behandelde zou kunnen worden samengesteld. Doch in de loop van mijn onderzoek is het mij maar al te vaak gebleken, hoe weinig betrouwbaar de over de geschiedenis van Curaçao uitgegeven boeken zijn, voor welk groot gedeelte zij berusten op onbetrouwbare traditie of zelfs op niets anders dan op persoonlijke, door niets gestaafde meningen of gevolgtrekkingen der schrijvers, en een op zulke gegevens berustende geschiedenis wens ik niet te geven. Die zijn er reeds te veel."

Dit geldt vrijwel gelijkelijk voor het hele rijtje: Phoel, Paddenburgh, Abbringh, Bosch, Teenstra, Simons Brusse, en Van der Walle.

Op blz. 219 zegt hij in een voetnoot: „Men zou een boekdeel kunnen vullen met het aanhalen van de onnauwkeurigheden voorkomende in de tot nu uitgegeven geschiedenissen van Curaçao. Daarvan kan hier geen sprake zijn. Maar het zij mij toch vergund er de aandacht op te vestigen, hoe de schrijver van het algemeen als het beste beschouwd wordend werk over de kolonie zich schuldig maakt aan hetgeen veel op moedwillige geschiedvervalsing gelijkt. Zie Documenten no. 103."

Als we dan Documenten no. 103 naslaan, merken we, dat deze laatste veeg uit de pan bedoeld is voor Teenstra.

Hamelberg wijst in zijn werk dan ook herhaaldelijk op diens fouten. Reeds op blz. 46 worden we op een ernstige vergissing attent gemaakt.

„Dat Doncker dit in hem gestelde vertrouwen waardig was, had hij intussen reeds bewezen door zijn wakkere houding in de verdediging van het eiland tegen de Fransen in Maart 1673.

De beschrijving van deze gebeurtenis door Teenstra, Simons en anderen gegeven, bewijst ten duidelijkste, dat geen hunner ooit de hierover handelende documenten heeft ingezien en dat zij slechts overleveringen kunnen hebben geraadpleegd. Men moet wezenlijk verbaasd staan over de roekeloosheid, waarmee die schrijvers een blaam hebben geworpen op een der beste Gouverneurs, die Curaçao ooit heeft bezeten en een verhaal hebben geboekt, dat te enenmale wordt gelogenstraft door de over deze gebeurtenissen handelende en nog in het Rijksarchief berustende documenten, waarbij ik mij zal bepalen."

De terechtwijzingen zijn dus nogal scherp. Op blz. 101 lezen we verder in een voetnoot: „....de bewering van Teenstra (II, blz. 24), nageschreven door Simons (blz. 34) en door geen van beiden gestaafd, dat de Joden niet in de stad mochten wonen, is hoogst waarschijnlijk onjuist. Van zo'n verbod is mij althans uit geen enkel document iets gebleken Integendeel vindt men vermeld, dat Joden burgerwachten deden (behalve op hun Sabbath) of die afkochten en oorspronkelijke waren alleen de in de stad wonende burgers verplicht tot het doen van „tocht en wacht."

De landbouwkundige historicus maakte fouten.

Dat is waar. Uit een dagboek van Pater Schabel, missionaris op Curaçao van 1704-1713, blijkt slechts, dat Gouverneur Matthias Beck en later diens zoon Jacob Beck, die ongeveer gelijktijdig met Schabel op Curaçao aankwam, beide zeer anti-semietisch gezind waren (althans volgens Schabel) en dat Jacob Beck er zorgvuldig voor waakte, dat zij geen vierkante voet grond in eigendom kregen in enig ander stadsgedeelte (dan Scharloo), om er een huis te bouwen. Als hij gekund had, zou hij hen van alle burgerrechten beroofd en van het eiland verbannen hebben, **maar de Joden stonden onder de bescherming van de Hoogmogende Heren van de West-Indische Compagnie.** Het is de vraag echter hoe groot de waarde van het getuigenis van Pater Schabel hier is. Mogelijk was hij zelf niet geheel vrij van anti-semietische heigingen.

Bij Hamelberg lezen we verder op blz. 117: „Op Aruba heeft de Compagnie wel vroegtijdig een commandeur gehad — in 1680 wordt als zodanig genoemd Josephus Flaccius, ook wel Staccius genoemd, die toen in Holland vertoefde en reeds tevoren commandeur op Aruba geweest was — enz." Hierbij tekent hij aan in voetnoot 3: „Hij bleef commandeur tot 1709, genoot echter gage tot zijn dood (1715). Vergelijk Teenstra, die beweert, dat omtrent het jaar 1740 de eerste commandeur naar Aruba gezonden werd! (Deel II, blz. 54)"

Het is misschien niet helemaal billijk, hier de schuld geheel op Teenstra te schuiven. Reeds Bosch schreef in 1836 (een jaar eerder dan Teenstra), dat de eerste, die als commandeur naar Aruba werd gestuurd.

Pieter Boer of de Boer was een man, die volgens pater Euwens eenvoudig nooit bestaan heeft. (Zie „Amigoe di Curaçao", 21 Oct. 1911). Bosch hield echter wel, dat er vóór 1740 als een soort gezaghebbers op Aruba waren, waaronder een zekere Flaks. Dat zal dan wel dezelfde zijn, die bij Hamelberg Flaccius genoemd wordt, maar de titel **commandeur** zou volgens Bosch in 1740 pas voor het eerst gebruikt en gegeven zijn. Dit verhaal van de Boer vindt men weer even vrolijk terug bij den Curaçaoënaar H. A. v.d. Walle, die in 1881 een „Reseña de la historia de Curaçao" uitgaf. Dit boekje bevat al de fouten der Nederlandse schrijvers, waaruit hij blijkbaar geput heeft, plus een aantal persoonlijke ontboezemingen en enkele brieven van Simón Bolivar en Luis Brion.

„Ze zouden in de hemel ontbijten".

Op blz. 188 lezen wij verder bij Hamelberg over het in de lucht springen van 's lands oorlogsschip, de **Alphen**: „De oorzaak van deze ramp zal wel altijd in het duister blijven schuilen. Teenstra en anderen doen het verhaal van een scheepsjongen, die de konstapel van de „Alphen" met een brandende lont naar de kruitkamer zag gaan, uitroepende, dat iedereen aan boord in de hemel zou gaan ontbijten. Doch uit het rapport van Rodier, geschreven acht dagen na het gebeurde, blijkt niets van dit verhaal. De Gouverneur meldde alleen, dat men **vermoedde**, dat er brand zou zijn ontstaan in de bergplaats der zeilen, maar terecht merkt hij daarbij op: „Het is alles presumptie, men kan niets positiefs zeggen"."

Hering was nooit op Curaçao, maar schreef erover.

Ook hier moeten wij Teenstra enigszins in bescherming nemen, daar hij zelf vermeldt, het verhaal te hebben gelezen in een boek van J. H. Hering. Deze auteur, die nooit op Curaçao geweest was, gaf in 1779 zijn „Beschrijving van Curaçao" uit, waarin een speciaal hoofdstuk voorkomt, getiteld „Bespiegelend verhaal wegens het ongeluk van 's lands fregat „De Alphen"." Hoewel hij dus geen ooggetuige kon geweest zijn, is zijn verhaal zo breedvoerig en nauwkeurig, dat hij inlichtingen moet gehad hebben van ooggetuigen, die haarfijn op de hoogte waren. Dàt is zeker: de jongen en de schrijver sprongen juist bijtijds in het water en ontsnapten beiden aan een vreselijke dood. De Gouverneur zal het allicht, als zijnde de meest competente mensen om het geval uiteen te zetten, verhoord hebben. Waarom de Gouverneur aan de verklaring van den jongen geen geloof geslagen heeft, weten wij niet. Het moge waar zijn, dat opzettelijke brandstichting door den Gouverneur niet bewezen werd geacht, maar dat kan een persoonlijke mening van den Gouverneur zijn geweest. Een ander, die uit dit verhaal misdadige opzet voldoende bewezen noemt, heeft m.i. evenveel recht van spreken. Om kort te gaan: het is mogelijk, dat Teenstra ook hier ongelijk heeft, maar het lijkt me niet volkomen zeker.

Hamelberg weet nog mede te delen, dat er reeds in 1778, het jaar zelf van de ramp, een geschrift verscheen, getiteld: „Echt omstandig verhaal wegens het tot Curaçao in de lugt gesprongen Hollands schip van oorlog „Alphen"." Te Amsterdam bij Dirk Schuurman, Boekverkoper in de Jonge Roelofsteeg. 1778.

In **Documenten** van Hamelberg, no. 13 lezen wij: „In tegenstelling met Teenstra's verhaal over de onvriendelijke houding der Caraïben van St. Vincent jegens de onzen, verhaalt **De Laet**: „Hadden aan dit Eylandt St. Vincent haer volk seer wel ververst: bequamen in de tijdt van vijf daghen over de vijfthien hondert bossen bananes ende bacovas, veel hoenderen, Ananassen, patates, pompoenen ende andere vruchten, weynighe kleyne verckens; voor welcker sy de Wilden gaven bijlen, hackmessen, messen, carniceros ende hoecken: handelden met de Wilden soo vredelijck ende vriendelijk; dat sij daer een brief lieten voor alle de Schepen van de Compagnie, die daer mochten kommen, bij dewelcke haer ghetuyghden de goede geneghentheyt van de Wilde, ende hoe sij har nevens haer moesten draghen om ghelijck gherief van de selve te bekommen."

Het spijt mij alweer voor den Heer Hamelberg, dat ik bij Teenstra niets merk van een onvriendelijke houding van de Caraïben van St. Vincent jegens de onzen. Wij laten hier Teenstra's woorden letterlijk volgen. „Op de 4e Mei 1634 staken voornemde vaartuigen in zee en kwamen, na St. Vincent te hebben aangedaan, alwaar zij van de Indianen voor enige messen en bijlen, bananen enz., inruilden, de dertigste Junij voor Bonaire ten anker."

Teenstra geeft het verhaal van De Laet zeer kort weer, maar van onvriendelijkheid van de Caraïben blijkt niets.

In **Documenten**, blz. 92 vinden wij een vergissing van Teenstra vermeld, berustende op het verkeerd begrijpen van een uitdrukking. Hamelberg schrijft: „Ten onrechte vermelden Teenstra en Simons, dat Jan Doncker in 1673 voor de tweede maal als Directeur werd aangesteld: In de commissie van Jan Doncker zeggen de Staten, dat zij ten gevolge van het overlijden van den Directeur Dirck Otterinck **wederom** als directeur hebben **aangesteld** den persoon van Jan Doncker. Met deze uitdrukking **wederom aangesteld** — die ook in andere commissies voorkomt — wordt echter bedoeld, dat andermaal in de vacature werd voorzien."

Met andere woorden: men had **wederom** een directeur en dat was dit maal Jan Doncker.

Het meest gebelgd was Hamelberg over het sprookje van Jean Perrin, door Teenstra zogenaamd overgenomen uit het werk van Abt de la Porte.

Als Teenstra het werk van de la Porte in handen heeft gehad, dan verdient hij werkelijk een standje, om de vrijheden, die hij zich veroorlooft bij het aanhalen van andermans woorden. Hamelberg leest hem daarover de les in **Documenten**, blz. 213:

„Teenstra, het werk van den Abt de la Porte aanhalende (blz. 6 volg) zegt, dat het Hollands koopvaardijschip, hetwelk omstreeks het midden der 16e eeuw naar de Nieuwe Wereld zeilde, door een orkaan werd overvallen „op de hoogte der boveneilanden". Deze laatste, tussen aanhalingstekens geplaatste woorden, worden bij De la Porte ter aangehaalde plaatse niet gevonden. (De nieuwe Reisiger of Beschrijving van de Oude en de Nieuwe Wereld, door den Abt de la Porte. Dordrecht, Abraham Blussé en Zoon, 1771, 12e deel, 136e brief).

Op blz. 7, waar Teenstra vermeldt, hoe de scheepsbevelhebber het eiland, waarheen hij met zijn schip was afgedreven, ging verkennen, verzwijgt hij de woorden van De la Porte: „Nauwelijks had hij (de scheepsbevelhebber) de top van de kust bereikt, of zijn ogen werden bekoord door de schoonheid van het landt en een oneindig getal van bloemen, die de grondt natuurlijk scheen voort te brengen" (blz. 16).

Verder vermeldt Teenstra niet, dat de bevelhebber, die door de Indianen zo vriendelijk werd ontvangen, volgens de la Porte op het eiland een sterkte bouwde. Eveneens verzwijgt hij, dat de la Porte zegt, het hier bedoeld verhaal te hebben gehoord van twee Nederlanders, schepelingen aan boord van het schip, waarop hij zich bevond, en eindelijk laat hij nog weg de bij de la Porte te vinden episode (blz. 20): „De Engelsen vertellen dezelfde gebeurtenis van een hunner bezittingen in de Antillische eilanden, **met enige veranderingen** van namen en dagtekeningen, doch zonder enig onderscheid, zo ten opzichte van het wezen der zaak, als van de voornaamste omstandigheden".

Zelfs de woordelijke aanhaling, uit de la Porte's werk overgenomen, geeft Teenstra onjuist weer (blz. 8). Bij de la Porte luidt die als volgt: „Ik ben een Fransman uit Rennes in Bretagne. Ik heb mij ingescheept **met den kapitein** Berthier om naar Brazilië te gaan in het jaar 1602. We leden schipbreuk. Ik werd op de oever van dit eiland gesmeten, zonder te weten op welk een wijs, dewijl ik alle kennis verloren hadde. De Wilden van dit eiland zijn zeer zachtzinnig en behandelden mij uitnemend wel. Ik heb geen de minste begeerte om hen te verlaten: ik voel dat mijn einde nadert: ik zal niet meer zijn, wanneer gij deze woorden leest. Bidt God voor mijne ziel. Jean Remi Perrin".

En ten slotte zijn de woorden van Teenstra (blz. 9): „het bleek hierop dat dit het eiland Curaçao was met hetwelk toen de Nederlanders voor het eerst bekend zijn geworden", bij de la Porte niet te vinden".

Dit laatste doet werkelijk de deur toe!

Columbus ontdekte Sint Maarten op 11 Nov. 1493.

Hamelberg schreef slechts over de Nederlanders op de Benedenwindse Eilanden. Als hij ook de Bovenwindse in zijn studies betrokken had, zouden er nog wel meer aanmerkingen op Teenstra losgekomen zijn.

De Heer Dr. I. Dornseiffen maakte omstreeks 1883 een speciale studie van het eiland St. Maarten, waarvan hij ook een prachtige kaart vervaardigde, in opdracht van het Aardrijkskundig Genootschap. In het Tijdschrift van dit Genootschap publiceerde hij kort daarop (het juiste jaar is mij helaas onbekend, omdat ik slechts een ongedateerde overdruk kon machtig worden) een breed opgezet en zorgvuldig bewerkt artikel over dit eiland. Daarin vinden we vermeld, dat Teenstra, aangaande de ontdekking van St. Maarten minder juist een bericht van Cook heeft gevolgd, nl. dat het eiland door Columbus op 8 October van het jaar 1493 zou ontdekt zijn. Uit beter betrouwbare berichten echter blijkt, dat St. Maarten ondekt is door Columbus op zijn tweede reis op de 11de November 1493, en genoemd naar den Heiligen Martinus van Tours, wiens feest op die dag gevierd wordt. (Teenstra II, 270).

Vervolgens verhaalt Teenstra (II, 237), dat kaap de **Man of War** op St. Maarten zijn naam dankt aan een Engels oorlogsfregat, **the Proselyte**, dat er in Maart 1807 zou gestrand en vergaan zijn. Daartegen merkt Dornseiffen op, dat het jaartal 1801 moet zijn in plaats van 1807 en dat de kaap al voorkomt op een Spaanse kaart van Churacca, van 1794, onder de naam van Navio de guerra. Dornseiffen geeft echter zelf toe, dat dit laatste argument niet geheel doorslaat, want de kaart van Charucca, hoewel vervaardigd in 1794, is pas uitgegeven in 1811, dus na het vergaan van **the Proselyte.**

Ten slotte vertaalt Teenstra **Friarsbay** door Vrijheidsbaai, wat eigenmate bezijden de waarheid is (II,234). Had hij de Franse benaming: Anse des Pères, maar gekend, dan zou hij waarschijnlijk deze vrij kinderachtige flater niet begaan hebben.

Ter gelegenheid van het 12½ jarig bestaan van het R.K. Zeemanshuis, zal het Bestuur van de afdeeling Curaçao van het Apostolaat ter Zee, gaarne ontvangen in het Zeemanshuis Klipstraat 49-53 op Vrijdag 15 October des namiddags van vijf uur tot half zeven.
Daarna feestavond voor de aanwezigen en zeelieden.

Namens het Bestuur:
C. Casiano
Voorzitter
Mr. H.J.M. Hoogeveen.
1e Secretaris

Dankbetuiging.

Hierbij brengen wij langs dezen openlijk dank aan allen, die enigszins bij gedragen hebben tot het welslagen van het feestprogram ter huldiging van den Hoogeerw. Pater Provicaris St. Kuypers en den Zeereerw. Pater W. Alhbrinck tijdens hun verblijf op Curacao en Aruba.

„Het Huldigings-Comité Pater St. Kuypers".

DANKBETUIGING.

Langs dezen weg betuig ik mijn oprechten dank voor de vele blijken van belangstelling en medeleven ondervonden tijdens de ziekte en bij het overlijden van mijn echtgenoote.

A. VAN DER MOST VAN SPIJK.